

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет економіки та управління
Кафедра міжнародної економіки
Європейська Асоціація Економістів
Українська Асоціація економістів-міжнародників
Спілка підприємців малих, середніх та приватизованих підприємств

ЗБІРНИК ТЕЗ

Всеукраїнської науково-практичної конференції

«СУЧАСНІ ВИКЛИКИ СОЦІАЛЬНО- ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ: ГЛОБАЛЬНІ ТА РЕГІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ»

1 грудня 2023 р.

Київ
2023

*Рекомендовано до друку Вченою радою факультету економіки та управління Київського університету імені Бориса Грінченка
(протокол № 10 від 20 грудня 2023 р.)*

Редакційна колегія:

Шлапак А.В. – д.е.н., доцент, завідувачка кафедри міжнародної економіки Факультету економіки та управління Київського університету імені Бориса Грінченка;

Лойко В. В. – д.е.н., професор, професор кафедри міжнародної економіки, Факультету економіки та управління Київського університету імені Бориса Грінченка;

Ушенко Н.В. – д.е.н., професор, професор кафедри міжнародної економіки, Факультету економіки та управління Київського університету імені Бориса Грінченка;

Сундук А.М. - професор кафедри міжнародної економіки, доктор економічних наук, професор;

Жукова Ю. М. – к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародної економіки Факультету економіки та управління Київського університету імені Бориса Грінченка;

Євтушевська О.В. – к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародної економіки Факультету економіки та управління Київського університету імені Бориса Грінченка;

Іващенко О.А. - к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародної економіки Факультету економіки та управління Київського університету імені Бориса Грінченка;

Зарицька Н.С. - к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародної економіки Факультету економіки та управління Київського університету імені Бориса Грінченка;

Швець П.А. - к.е.н., старший науковий співробітник, доцент кафедри міжнародної економіки Факультету економіки та управління Київського університету імені Бориса Грінченка;

Цюпа О.П. - к.е.н., старший науковий співробітник, доцент кафедри міжнародної економіки Факультету економіки та управління Київського університету імені Бориса Грінченка;

Никонюк К. О. – викладач кафедри міжнародної економіки Факультету економіки та управління Київського університету імені Бориса Грінченка.

«Сучасні виклики соціально-економічного розвитку: глобальні та регіональні аспекти»
[Текст]: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 1 грудня 2023 р.) / Київський університет імені Бориса Грінченка. Київ, 2023.117 с.

Викладено тези доповідей учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасні виклики соціально-економічного розвитку: глобальні та регіональні аспекти», яка відбулася у м.Києві 1 грудня 2023 р.

Висловлені у тезах думки та пропозиції можуть не збігаються з точкою зору редакційної колегії. Відповідальність за достовірність інформації, точність назв, статистичних даних, прізвищ та цитат несуть автори. Матеріали опубліковані в авторській редакції. У випадках виявлення плагіату відповідальність несуть автори наданих матеріалів.

© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2023

«Сучасні виклики соціально-економічного розвитку: глобальні та регіональні аспекти»

Загороднюк Є.В. РОЗВИТОК ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ МІСТА КИЄВА	<i>103</i>
Сімавін П.Ю., Іващенко О.А. РОЛЬ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ В РОЗВИТКУ СУЧАСНИХ ПІДПРИЄМСТВ	<i>105</i>
Федоров М.Є., Ушенко Н.В. РОЗВИТОК БІЗНЕСУ У МІСТІ КИЄВІ: ПРОБЛЕМИ ТА МОЖЛИВОСТІ	<i>108</i>
Поліщук Г.Д., Ушенко Н.В. ЗАЙНЯТІСТЬ НАСЕЛЕННЯ МІСТА КИЄВА: ДИНАМІКА ТА ВИКЛИКИ	<i>112</i>

Поліщук Г.Д.,
здобувач ОПП «Економіка міста. Урбаністика»,
Ушенко Н. В.,
д.е.н., професор кафедри міжнародної економіки
Київський університет імені Бориса Грінченка
м. Київ, Україна

ЗАЙНЯТІСТЬ НАСЕЛЕННЯ МІСТА КИЄВА: ДИНАМІКА ТА ВИКЛИКИ

Зайнятість населення у всі часи було і залишається актуальним прикладним завданням, як на особистому рівні, так і на рівні міст та держави. Зайнятість населення запобігає багатьом проблемам в суспільстві, зокрема у сфері безробіття, трудової міграції населення, зниження виробничого потенціалу країни та купівельної спроможності людей. Все це у подальшому приводить до більш глобальних проблем, в той час як суспільство з високим відсотком зайнятого населення може забезпечити державу стабільним надходженням податків, необхідним для розвитку міста та країни, сприяє підвищенню рівня життя та добробуту людини, покращує соціальні зв'язки та взаємодію між громадянином та державою.

Загальновизнано розглядати зайнятість населення як комплексне поняття, яке охоплює різноманітні аспекти участі людей у трудовій діяльності та їх роль в економічному, соціальному та культурному житті суспільства. Цей термін визначає не лише факт прикладання праці, але й враховує вплив трудової діяльності на індивіда та загальний розвиток громадянського суспільства. Зокрема, в контексті забезпечення зайнятості населення" враховуються економічні аспекти, такі як участь людей у створенні матеріальних цінностей та їхній внесок у виробничий процес. Соціальна основа цього поняття включає в себе взаємодію працівників у колективі, формування соціальних зв'язків та вплив зайнятості на якість життя людини [6].

Місто Київ як велике місто-столиця приваблює не лише можливістю знайти роботу для постійних мешканців, але й стає магнітом для потенційних трудових мігрантів. Для аналітичного дослідження сфери зайнятості населення міста Києва проаналізуємо статистичні дані рис. 1.

Рис. 1. Середньооблікова кількість штатних працівників м. Київ, тис. осіб
Джерело: Головне управління статистики м.Києва [1]

«Сучасні виклики соціально-економічного розвитку: глобальні та регіональні аспекти»

На рис.1 можна побачити, що з 2015 до 2021 року показник штатних працівників зріс з 1132 тис. осіб до 1182 тис. осіб відповідно, що складає 4,4%. Найменший приріст робочої сили за цей період відбувся у 2019 році: усього на 3 тисячі осіб, в той час як найбільша зміна у 2021 році – приріст аж в 24 тис. осіб. Це пов'язано з тим, що у 2019 році розпочалася пандемія, яка суттєво вплинула на економічний стан не тільки м. Києва, але й усієї держави, в той час як у 2021 році карантин послабшав, а більшість підприємств оптимізували роботу своїх працівників, масово почали застосовувати віддалений формат трудової діяльності, що також позитивно вплинуло на підтримку рівня зайнятості населення та попиту на гнучкі робочі місця.

Статистичні дані щодо кількості працездатного населення в порівнянні з тими, хто має зайнятість представлено на рис. 2.

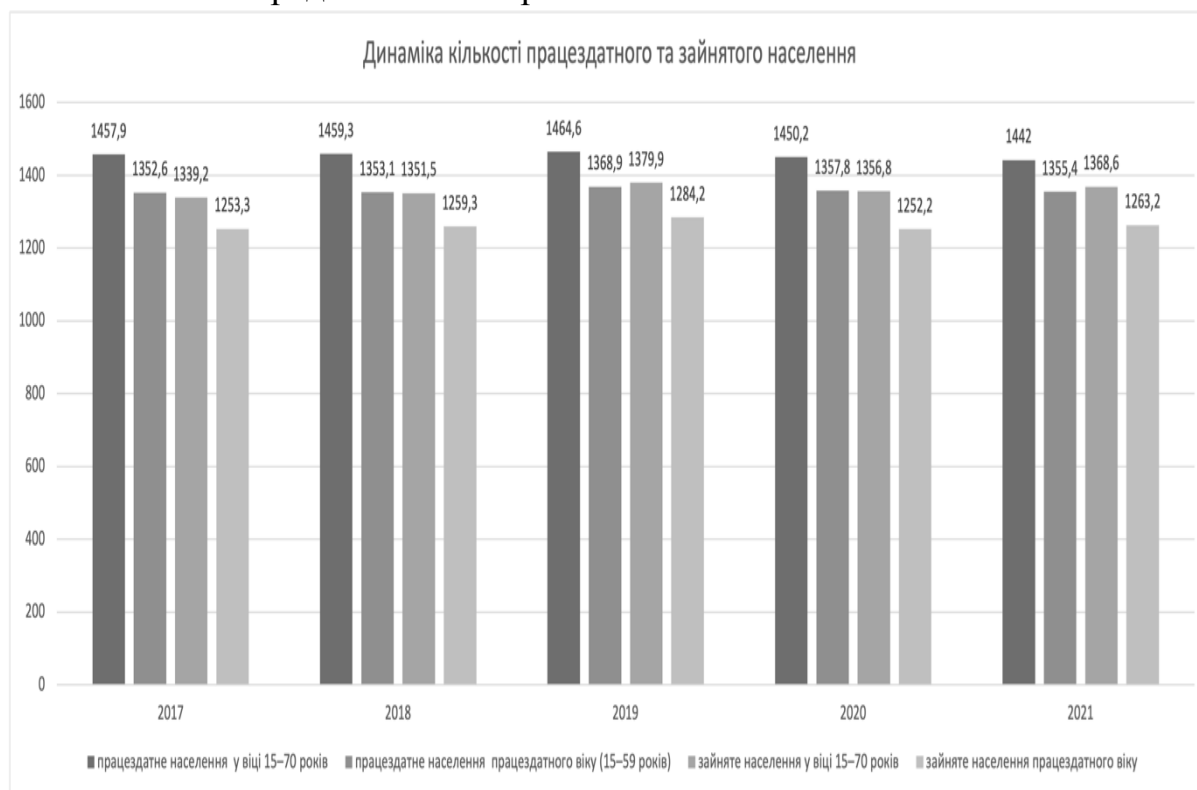

Рис. 2. Динаміка кількості працездатного та зайнятого населення м. Київ у 2017-2021 рр.

Джерело: Головне управління статистики м.Києва [1]

Невелика різниця між чисельністю працездатного населення та залученого до зайнятості, що робить м. Київ найуспішнішим серед регіонів у сфері зайнятості. Як і на попередньому рис. 1 ми можемо побачити на рис. 2 наслідки економічних проблем, пов'язаних із пандемією. У 2020 році показник зменшується по всім параметрам, проте починає зростати у 2021 році. За даними рис. 3 спостерігаємо зростання загальної кількості наявного та постійного населення м. Києва, яка досягла піку зростання у 2020 році та розпочалася тенденція його зменшення.

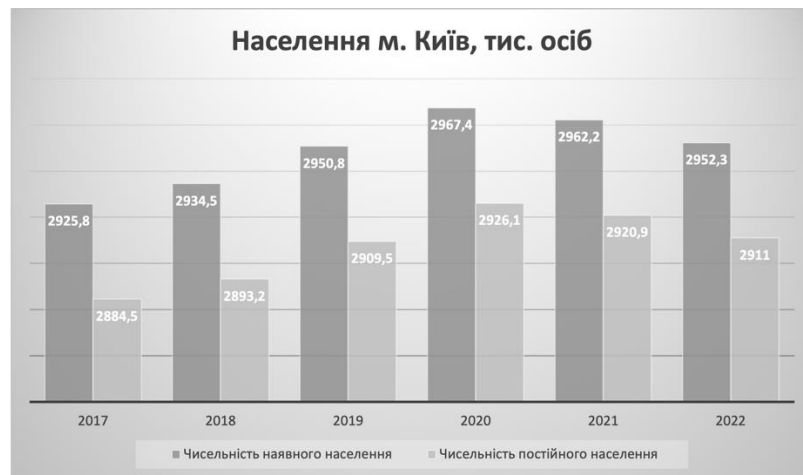

Рис. 3. Динаміка чисельності населення м. Києва у 2017-2022 рр., тис. осіб
Джерело: Державна служба статистики України [2]

З рис. 4 видно, що рівень безробіття працездатного населення змінюється пропорційно до даних про кількість зайнятого населення трудового віку, тому ми можемо побачити зростання відсотку у 2020 році, пов'язаного з тими ж причинами. З 2017 по 2019 рік ми бачимо стабільне зменшення кількості безробітних, що свідчить про розвиток міста в економічному та соціальному плані, та збільшення з початком економічного спаду.

Рис. 4. Рівень безробіття працездатного населення м. Київ к 2017-2021 рр., %
Джерело: Головне управління статистики м. Києва [1]

Аналогічну тенденцію спостерігаємо на рис. 5 щодо руху працівників, при цьому різниця між чисельністю найманих та звільнених працівників найбільшою була у 2019 та 2020 роках.

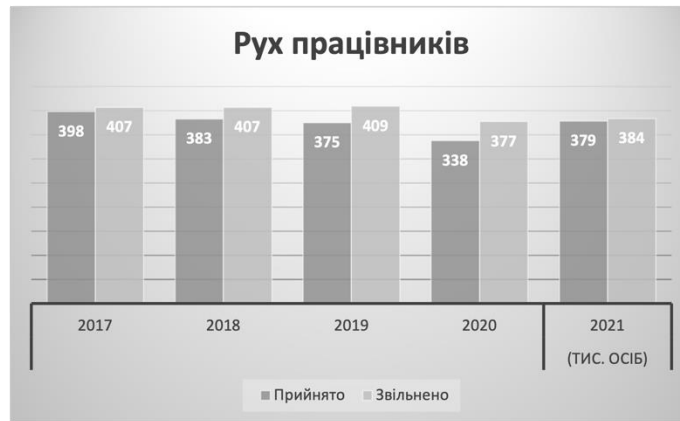

Рис. 5. Динаміка руху працівників в м. Київ у 2017-2021 рр., тис. осіб
Джерело: Головне управління статистики м.Києва [1]

Розглянемо важливий фактор впливу на зайнятість населення як середньомісячна заробітна плата (рис. 6).

Рис. 6. Середньомісячна заробітна плата працівників м. Києва, грн.
Джерело: Головне управління статистики м. Києва [1]

За період з 2015 по 2021 рік спостерігаємо щорічне збільшення середньомісячної заробітної плати працівників у м. Києві. Це результат різновекторних процесів - впливу інфляції, резильєнтності економіки міста, адаптивності підприємств, їх здатності забезпечити умови для продуктивності праці працівників.

Проте з початку воєнного конфлікту на території України відбулися перетворення, які вражаюче вплинули на економічний стан країни, зокрема на місто Київ. За інформацією КМДА станом на 24 травня 2023 року в Києві зареєстровано практично 400 тис. внутрішньо переміщених осіб (ВПО), серед яких понад 66 тис. – неповнолітні, а майже 14 тис. – люди з інвалідністю [3]. Приблизно 250 тис. осіб переїхали до Києва з територій, де тривають воєнні дії. За даними Міжнародної організації з міграції станом на жовтень 2023 року в Києві проживає 283 389 ВПО

Після вторгнення РФ в Україну 24 лютого 2022 р. велика кількість підприємств на сході, півдні та півночі країни опинилися в зоні воєнних дій, їх обстрілювали та руйнували. Щоб зберегти їхню виробничу потужність, уряд прийняв постанову в березні 2022 року, запустивши програму релокації (евакуації) підприємств в безпечніші області. Також без допомоги держави багато підприємців із окупованих та інших небезпечних територій активно розміщують свої бізнеси у м.Києві [5].

Київська обласна військова адміністрація повідомила на своєму офіційному телеграм-каналі: «Із початку повномасштабної війни до пристолічного регіону в межах урядової програми було релоковано 68 підприємств із “гарячих точок” України. За останні пів року ця кількість зросла в 4 рази. Частина з релокованих виробництв вже працює і розвивається». Отже, станом на 18 травня 2023 року в Києві функціонує приблизно 300 нових підприємств [4].

Збільшення зайнятості через прибуття внутрішньо переміщених осіб викликає збільшення попиту на робочу силу в різних сферах економіки, включаючи будівництво, торгівлю та послуги. Релокація свідчить про потенційний ріст економічної активності та зайнятості в м.Києві. Знищення підприємств та їх релокація створює нестабільність на ринку праці та вимагає додаткових зусиль для адаптації бізнесу в умовах воєнного часу. Підприємці з окупованих та небезпечних територій активно обирають м.Київ для розміщення своїх бізнесів, що призводить до економічного зростання та нових можливостей. З огляду на значну кількість ВПО та релокованих підприємств, можлива виявити необхідність у програмах підтримки, освітніх і трудових ініціативах для їхньої успішної інтеграції та розвитку на новому місці.

Не можна не сказати, що наразі існує непокрита потреба у кадрах, особливо в галузях, які зазнали впливу воєнного конфлікту та релокації підприємств. Недостатня кількість людей, які бажають бути зайнятими, спричиняють підвищення конкуренції на ринку праці з боку роботодавців у площині пошуку потенційних кандидатів на робочі місця. Відповідно це може створювати тиск на підприємства, що шукають кваліфіковані кадри, і вимагати від них більш ефективних стратегій привертання та утримання працівників. Ринок праці міста Києва пережив значний наплив нових працівників з внутрішніми переміщеннями найманих працівників та підприємців, проте основний акцент стоїть на тому, що відбулася значна зміна в кадровому складі. Пошук кадрів, обумовлений виїздом кваліфікованих та досвідчених працівників, який має меті пошук нових працівників, вимагає не лише активного HR-менеджменту від підприємств, але й перепідготовки та удосконалення навичок для власної конкурентоспроможності на зміненому ринку праці від претендентів на робочі місця. При цьому важливо врахувати, що кількість доступних працівників залишається меншою порівняно з економічно стабільним періодом перед початком війни, що викликає необхідність ефективного управління ресурсами та розвитку стратегій залучення робочої сили та її розвитку під сучасні потреби адаптивної конкурентоспроможності підприємств.

Список використаних джерел:

оловне управління статистики м.Києва - Статистична інформація. Демографічна та соціальна статистика. - Головна. Режим доступу - <http://www.kyiv.ukrstat.gov.ua/p.php3?c=255&lang=1> (дата звернення:

ержавна служба статистики України. Режим доступу - <https://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 30.11.2023)

и

їївська обласна військова адміністрація. У межах урядової програми релокації в Київську область перемістилися 68 підприємств Із початку повномасштабної війни

д

вщупіна О., Маркевич К. Ринок праці в умовах війни: основні тенденції та напрями стабілізації: аналітична записка. Центр Разумкова, 2022. 21с.

и 6. Радіонова О. Зайнятість у великих містах: сучасні трансформаційні процеси та їх регулювання: автореф. дис. ...канд. екон. наук: 08.00.05. Харків, 2011.

11с. Режим доступу: https://radaecon.kname.edu.ua/images/Aref/aref_Radionova.pdf

і 7. Registered IDP Area Baseline Assessment Dashboard (ABA) | Displacement Tracking Matrix. Home | Displacement Tracking Matrix. URL: <https://dtm.iom.int/online-interactive-resources/registered-idp-area-baseline-assessment-dashboard-aba> (date of access: 30.11.2023).

и

ч

д

о

р

ж

а

р

в

я

і

о

д

м

і

н

і

ш

т

ж

а

к

р

в

ж

в

ж

и

и

«Сучасні виклики соціально-економічного розвитку: глобальні та регіональні аспекти»